

Cystisk fibrosa

Vit kempa fyrir lívinum

– Eg fekk aldrin at vita frá læknunum, at markið var flutt, men hoyrði tað frá øðrum. Men hóast eg visti, at eg kundi vænta at liva longri, so kundi eg seta eina striku í sandin, tá eg fylti 30 ár. Tá kundi eg siga við meg sjálfvan, at nú havi eg livað í 30 ár og ein dag. Í dag er tað tó ikki nakað, ið eg hugsar nakað serligt um. Man má eisini ansa sær, at tað ikki verður nakað, ið fyllir ov nógv. Tað sigur 34 ára gamli Ragnar Isaksen, ið hevur arvaligu sjúkuna Cystiska fibrosu

HALLUR AV RANA

Hjá 34 ára gamla Ragnari Isaksen úr Kvívík byrjar hvør morgun við, at hann festir eina masku á høvdið og andar gjøgnum hana í tjúgu minuttir. Tá ið tað er liðugt, tekur hann 20 tablettir, so kroppurin kann arbeiða við morgunmatinum.

Hetta er ein púra vanligur morgun hjá kvívíkinginum, tí hann kennir ikki til annað. Ragnar Isaksen er ein av fimtan føroyingum, ið hava arvaligu lungna- og tarmsjúkuna Cystiska fibrosu. Í stuttum er talan um ein ílegufeil í slímframleiðandi kertlunum í kroppinum. Tað er ymiskt, hvussu sjúkan rakar, men hjá teimum flestu elvir sjúkan til trupulleikar við andagøgnunum og tarmunum. Talan er um eina sjúku, sum í flestu londum er óvanlig, men er ein av teimum sjúkum, ið eru munandi meira vanligar í Føroyum enn aðrastaðni.

Hjá Ragnari Isaksen bleiv sjúkan longu staðfest stutt eftir, at hann varð borin í heim, og merkir tað, at hann gjøgnum alt lívið hevur livað við einari sjúku, ið setur eyka krøv til hansara lívsstíl.

– Tað, at eg havi Cystiska fibrosu, hevur gjørt, at eg fyrst og fremst taki nógvan heilivág. Men eg kenni ikki til annað. Hetta er tað, ið eg havi kent til alt mitt lív, sigur Ragnar Isaksen.

Maskur og heilivágur

Ragnar Isaksen vísir á, at hóast hann hevur eina arvaligu sjúku,

ið krevur nógv av honum, so eru útlitini fyrri at liva eitt gott lív við Cystiskari fibrosu rímliga góð.

– Eg havi tað sum heild fint. Um sjúklingar við Cystiskari fibrosu passa væl upp á seg, taka heilivág sum teir skulu, eta nøkulunda rætt og gera ítrótt, so hevur man tað vanliga fint. Man kann fáa tað ringt, sum eg havi havt síðsta hálva árið. Men eitt hálvt ár út av skjótt 35 góðum árum, tað kann man ikki klaga um, sigur Ragnar Isaksen.

Maskur og heilivágur hava verið ein stórir partur av lívinum hjá Ragnari Isaksen. Maskurnar skal hann brúka 20 minuttir hvønn morgun og hvørt kvöld. Tær hjálpa at reinsa andaleiðirnar. Til hvørja

máltíð má hann eta 20 tablettir, so hann fær tey ensym, ið skulu til fyrri at upptaka matin.

Harumframt inniber sjúkan, at hann gjøgnum lívið regluliga hevur verið í Danmark til kanningar. Starvsfólkini á deildini fyrri Cystiskari fibrosu á Ríkissjúkrahúsinum eru mett at vera millum fremstu serfrøðingar í heiminum innan sjúkuna og verða allir føroyskir sjúklingar við Cystiskari fibrosu sendir til Danmarkar til eftirlit.

– Eg ferðist átta til tíggu ferðir um árið til Danmarkar til eftirlit. Sum barn var tað finasta slag at sleppa at ferðast, men nú er tað ikki serliga stuttligt. Serliga ikki eftir,

at man sjálvur hevur fingið børn. Nú royni eg at fari niður og heim sama dag, um tað er møguligt. So sleppi eg undan at siga synunum frá, hvar eg eri og greiða frá, at teir ikki kunnu koma við. Um eg fari niður um morgunin og eri heima aftur um kvøldið, so er tað sum um, at eg bara eri til arbeiðis, sigur Ragnar Isaksen.

Lívstíðin broytt

Tað verður nógv granskað innan Cystiska fibrosu, og seinnu árinum hevur vísindin gjørt fleiri framstig, ið betra um viðgerðina, betra lívsgóðskuna og leingja um lívið hjá sjúklingunum. Í dag verður mett, at ein persónur við Cystiskari

fibrosu kann liva, til hann er oman fyrri 50 ár, men tá Ragnar Isaksen var yngri, var boðskapurin munandi daprari.

– Eg minnst væl, tá eg sum 12-13 ára gamal fekk at vita, at eg fór einans at liva, til eg var 30 ára gamal. Men tá man er 12-13 ára gamal, er 30 kortini ólukksáluga gamalt, sigur Ragnar Isaksen.

So hvørt sum meira er blivið granskað innan økið, er væntaði lívsaldurin hjá fólki við Cystiskari fibrosu eisini hækkaður. Kortini var tað ein serlig kensla, tá ið hann fylti 30 ár.

– Eg fekk aldrin at vita frá læknunum, at markið var flutt, men hoyrði tað frá øðrum. Men hóast eg visti, at eg kundi vænta at liva longri, so kundi eg seta eina striku í sandin, tá eg fylti 30 ár. Tá kundi eg siga við meg sjálfvan, at nú havi eg livað í 30 ár og ein dag. Í dag er tað tó ikki nakað, ið eg hugsar nakað serligt um. Man má eisini ansa sær, at tað ikki verður nakað, ið fyllir ov nógv, sigur Ragnar Isaksen.

Dugi ikki at síggja forðingar

Hóast Ragnar Isaksen ber eina arvaligu sjúku, ið á ymiskan hátt avmarkar hansara gerandisdag, so sæst tað ikki aftur, um man ikki kennir hann. Tí meðan Cystisk fibrosa ger, at hann hevur eina verri lungnafunksjón enn frísk fólk, og orkan sostatt ikki er tann sama, so hevur hann altíð gjørt nógv við ítrótt, verið virkin innan handilsvinnuna og bleiv á síðsta kommunuvali valdur inn í bygdaráðið í Kvívíkar kommunu.